

ASIA	Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös poiketa eliölajien rauhoitussäännöksistä lepakoiden osalta
HAKIJA	Luonnontieteellinen keskusmuseo PL 17 00014 Helsingin yliopisto
VIREILLETULO	27.6.2025
YHTEYSHENKIÖ	Jari Valkama Intendentti, Rengastustoimiston johtaja
HAKEMUS	Luonnontieteellinen keskusmuseo (Luomus) hakee lepakoiden pyydystämistä ja rengastamista varten lupaa poiketa luonnonsuojelulain 70 §:n rauhoitusmääräyksistä. Lupaa haetaan lepakoiden pyydystämiseen niiden tutkimista ja rengastamista varten. Hakemus koskee kaikkia Suomessa esiintyviä lepakkolajeja. Lepakoiden pyydystäminen ja rengastaminen tuottavat tietoa lajien levinneisyyksistä ja runsauksista, eliniästä, paikkauskollisuudesta ja liikkumisekologiasta. Seurannat ja tutkimus tuottavat tietoa, joka palvelee luonnonsuojelua. Lupaa haetaan perusmuotoiseen pyydystämiseen ja rengastamiseen kaikille aktiivisille lepakcorengastajille. Hakemuksen mukaan listalle voi tulla myöhemmin myös uusia rengastajia ja jotkut voivat lopettaa rengastamisen. Lepakcorengastajat suorittavat Luomuksen järjestämän tentin, harjoittelevat lepakoiden käsittelyä rengastajan seurassa ja toimittavat Luomukselle hanke- tai tutkimussuunnitelman ja todistuksen rabiesrokotuksesta. Nykyinen rengastajalista on esitetty hakemuksessa. Lepakoiden pyydystäminen ja rengastaminen perustuvat tutkimus- ja hankesuunnitelmiin. Hakemuksen mukaan pääosa tutkimusaineistoista kerätään nykyään akustisin menetelmin pyydystämättä lepakoita. Lepakoiden pyydystäminen ja rengastaminen on tarpeen yksilötarkkuudella tehtävässä tutkimuksessa. Pyydystämällä ja rengastamisella on aina jokin tarkoitus, jota ei saavuteta muilla menetelmillä. Lepakoita pyydystettäisiin niiden käyttämistä päiväpiiloista käsin tai tarkoitukseen soveltuvalla haavilla tai lennosta lähinnä verkoilla tai harppupyydyksillä. Päiväpiiloja voi olla pöntöissä, rakennuksissa tai luonnonpiiloissa, kuten puunkoloissa. Päiväpiiloja voivat käyttää yksittäiset lepakot, ryhmät tai lisääntymisyhdyskunnat, joten pyynti voi kohdistua myös lisääntymässä oleviin yksilöihin. Pääosin pyydystyksiä ja rengastuksia ei erityisesti kohdennettaisi lisääntymisyhdyskuntiin, mutta niihin voi liittyä tutkimuskysymyksiä, joihin vastaamiseksi myös lisääntymisaikainen pyydystäminen voi olla perusteltua. Lepakoiden pyynti toteutetaan aina siten että lepakoiden lisääntymistä ei vaaranneta.

25.7.2025

Pyynnin yhteydessä lepakot tunnistetaan lajilleen, niiden sukupuoli, ikä (nuori tai täysikasvuinen) ja mahdollinen lisääntymistila tarkistetaan ja niistä otetaan mittatietoja (ainakin paino ja kyynärvarren pituus). Lepakoita pyydystetään vain määrittystarkoituksissa ja pyydystettyjä yksilöitä rengastetaan vain Luomuksen tuottamilla renkailla.

Käsiteltävistä lepakoista voidaan kerätä tutkimustarkoituksissa kajoamattomia (ei-invasiivisia) näytteitä, kuten pyyhkäisynäytteitä esimerkiksi lenninpäpylän pinnasta tai suusta, pintaloisia tai papananäytteitä.

Invasiivisiin näytteenottoihin (lähinnä verinäytteet), tällaisten näytteiden hallussapitoon sekä radiolähetintutkimuksiin rengastajat hakevat tarvitsemansa luvat erikseen.

Toiminnassa noudatetaan lepakoiden pyydystystä ja merkintää koskevia ohjeita, jotka Ympäristöministeriö pyysi museota laatimaan EUROBAT-sopimuksen Resoluution 4.9 mukaisesti. Ohjeistusta päivitettiin 3/2022 ja toimitettiin kaikkiin ELY-keskuksiin. Ohjeistus on hakemuksen liitteenä.

Merkinnässä käytetään Luomuksen hankkimia ja jakamia renkaita. Tiedot rengastetuista yksilöistä tallennetaan Luomuksen ylläpitämään rengastustietokantaan, josta ne siirtyvät laji.fi-portaaliin.

Luomuksen käsityksen mukaan lepakoiden pyydystäminen ja rengastaminen ohjeiden mukaisesti toteutettuna ei vaaranna lepakoiden suotuisaa suojelun tasoa, eikä käytössä ole muuta tyydyttävää ratkaisua vastaavan tiedon saamiseksi.

Lupaa haetaan ajalle 28.7.2025 - 31.12.2028. Lepakoiden rengastaminen halutaan aloittaa heti päätöksen tultua mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, jotta pyydystys- ja rengastustoimintaa voidaan tehdä kuluvalle maastokaudella.

POHJOIS-SAVON ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Pohjois-Savon ELY-keskus myöntää luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla luvan poiketa lepakoiden rauhoitusmääräyksistä niiden pyydystämistä, rengastamista ja näytteiden ottoa varten.

Lupa myönnetään hakemuksen mukaisesti, kuitenkin seuraavin ehdoin:

1. Lupa lepakoiden rengastamiseen on voimassa 31.12.2028 saakka Pohjois-Savossa.
2. Tätä poikkeuslupaa saavat käyttää Luonnontieteellisen keskusmuseon hyväksymät lepakkorengastajat. Tiedot muutoksista tulee toimittaa Pohjois-Savon ELY-keskukseen. Rengastajien mukana voi olla lepakoiden rengastusta harjoittelevia henkilöitä. Hakija on vastuussa luvan käyttäjien perehdyttämisestä luvan ehtoihin, ja siitä että luvan käyttäjät noudattavat luvan ehtoja.

25.7.2025

3. Lupaa käytettäessä on noudatettava luonnontieteellisen keskusmu-seon ohjeita (Ohjeistus lepakoiden kiinniottamiseen, rengastukseen ja muuhun merkintään, uudistettu versio 2022, EUROBATS-sopimus, Re-soluutio 4.9).
4. Lepakoin saa pyytää niiden käyttämistä päiväpiiloista, kuten pöntöistä, rakennuksista ja luonnonpiiloista, käsin tai tarkoitukseen soveltuvalla haavilla tai lennosta verkoilla tai harppupyydyksillä.
5. Pyynti voi kohdistua päiväpiiloihin, joita voivat käyttää yksittäiset lepa-kot, ryhmät tai lisääntymisyhdyskunnat.
6. Lisääntymisyhdyskuntiin kohdistuva pyynti tulee perustua sellaisiin tut-kimuskysymyksiin, joita ei voida Luomuksen hyväksymän tutkimus-suunnitelman mukaan muilla tavoin selvittää.
7. Tämä lupa ei oikeuta horrostavien lepakoiden pyyntiin eikä niiden ren-gastamiseen.
8. Pyydystetyt yksilöt tulee vapauttaa välittömästi käsittelyn jälkeen pyy-dyspaikalle. Lepakoin ei saa aiheuttaa tarpeetonta vahinkoa eikä me-nehtymisvaaraa.
9. Lepakoiden rengastamisessa tulee käyttää Luomuksen hankkimia ja jakamia renkaita.
10. Tiedot rengastetuista yksilöistä tulee tallentaa Luomuksen ylläpitämään rengastustietokantaan, josta ne siirtyvät laji.fi-portaaliin.
11. Pyyntin yhteydessä saa kerätä kajoamattomia (ei-invasiivisia) näyt-teitä, kuten pyyhkäisyntytteitä esimerkiksi lenninträpylän pinnasta tai suusta, pintaloisia ja papananäytteitä.
12. Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
13. Kansallispuistoissa ja luonnonsuojelualueilla tulee toimia niitä koske-vien rauhoitusmääräysten mukaisesti, ja haettava niiden rauhoitusmää-räyksistä mahdollisesti edellytetyt poikkeusluvut.
14. Luvan mukaista toimintaa harjoittaessa tämä lupapäätös tai sen jäljen-nös ja todistus Luomuksen myöntämästä lepakoiden rengastusluvasta on pidettävä mukana, jotta ne voidaan esittää pyydetessä.
15. Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammi-kuun (31.1.) mennessä. Raportti tulee toimittaa lupaa valvovan tahon kirjaamoon päätöksen asianumerolla POSELY/1613/2025 varustet-tuna. Raportissa tulee ilmetä pyydettyjen lepakoiden lukumäärät lajeit-tain, pyyntipaikat ja pyyntiajat.
16. Pohjois-Savon ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

PERUSTELUT

Lepakot ovat luonnonsuojelulain 69 §:n nojalla rauhoitettuja eläinlajeja ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan on kiellettyä mm. rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden pyydystäminen, haltuun ottaminen, tahallinen vahingoittaminen ja tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla. Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvan yksilön, sen osan tai johdannaisen hallussapito on kielletty.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisesti ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa lain 70 §:n kielloista, mikäli siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisain suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. EU:n luontodirektiivin liitteen IV a mainittujen tiukkaa suojelua edellyttävien lajien osalta rauhoitusta koskevan poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen jostakin seuraavista syistä:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Luonnonsuojelulain 87 §:n kielloista poikkeamisen lupaviranomainen on eräiden luonnonsuojelulain mukaisten tehtävien keskittämiskäytösten myötä Varsinais-Suomen ELY-keskus (Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 § (90/2024)).

Tässä tapauksessa poikkeuslupan myöntämisen perusteina ovat lepakoiden tutkimustarkoitus. Lepakoiden pyydystäminen ja rengastaminen tuottavat tietoa lajien levinneisyyksistä ja runsauksista, eliniästä, paikkauskollisuudesta ja liikkumisekologiasta. Lepakoiden pyynnin ja rengastamisen tuottama tutkimustieto edistää luonnonsuojelua.

Pääosa tutkimusaineistoista kerätään nykyään akustisin menetelmin pyydystämättä lepakoita. Pyydystamisellä ja rengastamisella on aina jokin tarkoitus, jota ei saavuteta muilla menetelmillä. Käytävissä ei siten ole muuta tyydyttävää ratkaisua, jolla vastaava tieto saataisiin käyttöön.

Lepakoille aiheutuu pyydystamisestä ja rengastamisesta vain lyhytaikainen häiriö. Yksilöitä ei vahingoiteta pyydystämisen ja rengastamisen yhteydessä ja ne vapautetaan välittömästi pyydyspaikoille. Luvan mukainen

25.7.2025

toiminta lupaehtojen mukaisesti toimiessa ei siten aiheuta haittaa lajien suotuisan suojelutason säilyttämiselle. Pohjois-Savon ELY-keskus katsoo, että edellytykset poikkeusluvan myöntämiselle täyttyvät edellä mainituin perustein.

MUUTA HUOMIOON OTETTAVAA

Tämä lupa ei kata lepakoista otettujen näytteiden hallussapitoa tai kuljettamista. Euroopan yhteisön liitteen IV lajien kuljetusta ja hallussapitoa koskevat luvat käsittelee Varsinais-Suomen ELY-keskus (Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 § (90/2024)). Hakijan tulee toimittaa tarvittaessa näitä kohtia koskeva lupahakemus Varsinais-Suomen ELY-keskukselle käsiteltäväksi.

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Tutkimustiedon mahdollisimman hyvä ajallinen kattavuus on oleellista yleisen edun kannalta. Poikkeusluvan mukainen toiminta on perusteltua päästä aloittamaan mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, jotta pyydystyksiä ja rengastuksia voidaan tehdä tämän vuoden maastokaudella ennen lepakoiden horrostamisaikaa. Päätöksen täytäntöönpanoa ei siten voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Edellä mainituista syistä Pohjois-Savon ELY-keskus on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) annetun lain 122 §:n 3 momentin kohdan 3 nojalla päättänyt, että tämä päätös on luonteeltaan sellainen, että sen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voi lykätä ja se on pantava täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69 §, 70 §, 83 § ja 121 §.

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 (794/2024).

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §.

Hallintolaki (434/2003) 62 §.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §.

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 § (90/2024).

25.7.2025

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEN

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun ylitarkastaja Toni Nevalainen ja ratkaissut johtava asiantuntija Antti Lammi.

JAKELU JA SUORITEMAKSUT

Päätös hakijalle sähköisesti.

Luonnonsuojelua edistäviin tutkimuksiin myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

LIITE

Valitusosoitus

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö (sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry (sähköisesti)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on julkaistava luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla tekemänsä päätökset internetsivuillaan. Internetissä julkaistava päätös saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä sisältää sijaintitietoja.

Liite Pohjois-Savon ELY-keskuksen tekemään päätökseen

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen ja oikeudenkäyntimaksu

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla. Kirjallisesti tehtävä valitus on osoitettava Itä-Suomen hallinto-oikeudelle. Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu **310 euroa**, ellei valittaja tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 7-9 §:n nojalla vapaudu maksuvelvollisuudesta.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Kun kyse on saantitodistusta vastaan toimitetusta päätöksestä, tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin päätös on lähetetty postitse tavallisella kirjeellä, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välitettäväksi. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä. Valituksen on oltava perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituksen toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Itä-Suomen hallinto-oikeudelle. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>. Omalla vastuulla valituskirjelmä liitteineen voi myös lähettää postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmä ja sen liitteet

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle. Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Itä-Suomen hallinto-oikeuden yhteystiedot

käyntiosoite	Minna Canthin katu 64, 70101 Kuopio
postiosoite	PL 1744, 70101 Kuopio
faksi	029 564 2501
sähköpostiosoite	ita-suomi.hao@oikeus.fi
puhelinvaihde	029 56 42501
aukioloaika	klo 8 - 16.15

Tämä asiakirja POSELY/1613/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/1613/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nevalainen Toni 25.07.2025 15:09

Ratkaisija Lammi Antti 25.07.2025 15:10